

SJEKKLISTE:

Eksempler på hva som bør kartlegges og vurderes i språkmiljøet

Kommunikasjon foregår i samspill med andre, og forhold utenfor individet vil derfor ha avgjørende betydning når en av partene har utfordringer med kommunikasjon. Utfordringene kommer best fram i en kombinasjon av observasjon og drøftinger med nærpåsoner/pedagoger/andre. Her får du en oversikt over hva du bør undersøke innenfor aktuelle områder. Dette er ment som en sjekkliste. Det er ikke en uttømmende liste over alle faktorer som bør kartlegges.

Psykososialt miljø

Det viktigste bidraget språkmiljøet kan gi til et barn som skal lære å uttrykke seg ved hjelp av ASK, er å vise tydelig at jeg har tro på at du har noe du vil si, og jeg tror du kan! Det viser du som kommunikasjonspartner i måten du støtter barnet på.

- Hvem er gode kommunikasjonspartnere for barnet?
- Hvem liker barnet best å kommunisere med?
- Hvorfor er det slik?
- Hva kan andre kommunikasjonspartnere lære av det?
- Hvordan støtter dere i språkmiljøet barnets kommunikasjon og bidrar til at det får gitt uttrykk for egne meninger og får påvirke?
- Hvordan viser du at måten barnet uttrykker seg på, er god nok?
- Hvilken støtte kan du gi for å hjelpe barnet til å uttrykke seg?
- Hvilken støtte hjelper barnet til å forstå bedre?
- I hvor stor grad tror du at deres innsats nytter? Hvor motivert er du for å gjøre den innsatsen som skal til?

Forståelse av barnet

- Hvilken kunnskap har de ansatte og foreldre om
- barnets vansker
- de tiltak som blir foreslått
- Er det felles forståelse hos ansatte og foreldre om barnets forutsetninger?
- Er det felles forståelse om barnets eventuelle vansker?
- Er det felles forståelse for at det bør igangsettes tiltak?
- Er det felles forståelse for hvilke tiltak som er aktuelle?

Kunnskap og ferdigheter

Barnet med behov for ASK har behov for et språkmiljø med kunnskap og ferdigheter. Det vil dreie seg om spesifikk kunnskap og ferdigheter om alt fra lovverk og rettigheter til praktisk å kunne bruke barnets uttrykksform og være en god språkmodell.

- Hvem i omgivelsene har kunnskap om lovverk og barnets rettigheter, og hva det betyr med tanke på tilrettelegging?
- Har barnet fagpersoner som gir det språkopplæring?
- Hvilke ferdigheter og erfaringer har de ansatte (og foreldrene) som kan hjelpe dem til
- å tilrettelegge for samspill med andre barn/jevnaldrende
- å utvikle et språkmiljø hvor barnet ser, får modellert og får brukt sine egne kommunikasjonsformer
- å igangsette og gjennomføre bruk av barnets uttrykksform
- å lage ASK-materiell til kommunikasjon og læring

Kompetanse og erfaring

Det er viktig å danne seg en oversikt over arbeidslagets kompetanse. Denne kompetansen kan være både formell og ikke-formell. Drøftinger rundt hvordan både dere og barnet lærer og utvikler seg, vil være viktig for å forstå hvordan andre tenker.

- Hvilken type opplæring har dere hatt? Beskriv hvem som har deltatt på hva, og når.
- Hvilken erfaring har dere med å få veiledning?
- Hvem har erfaring med å utarbeide planer og gjennomføre evalueringer av arbeidet som er gjennomført?
- Hva er gjort/prøvd av tiltak og tilrettelegging til nå, og hvilke erfaringer har miljøet gjort seg av dette?

Kommunikasjonspartnere

Hvilke kommunikasjonspartnere har barnet, og hvor gode er de? Har barnet kommunikasjonspartnere

- som er interessante å snakke med, leke med
- som barnet har tilgang til

Språkmodeller

- Har barnet kompetente språkmodeller som ligger et hestehode foran barnet i den uttrykksformen barnet skal benytte?
- Hvem er det?
- Hvor befinner de seg i miljøene til barnet?
- Finnes de på alle arenaer?
- Hvem lærer opp andre språkmodeller i miljøet?
- Hvem har ansvar for å lære opp nye personer i miljøet?

Materiell og hjelpemidler

- Har barnet tilgang på kommunikasjonsmidlet sitt hele tiden?
- Hvordan bringes dette rundt?
- Hvem har ansvar for at det er tilgjengelig?
- Hvem har ansvar for å oppdatere dette?

Barrierer

- holdninger
- mangelfullt planverk
- innarbeidede sedvaner
- manglende kunnskap i å bruke og tilrettelegge for utvikling av språk og ASK
- miljø som har teoretisk kunnskap, men ikke praktiske ferdigheter i å stimulere språkutviklingen og bruke ASK
- fysisk miljø, som trapper, rom og utfordringer med tilgjengelighet som kan påvirke barnets muligheter for deltakelse i ulike aktiviteter og lek
- rammebetingelser som bemanning, økonomiske ressurser og materiell
- mangelfullt språkmiljø